

روایت سنگ و زمان

کاروانسرای سنگی در ۱۵ کیلومتری غرب ساوه قرار دارد

ثبت رسید. در دهه‌های اخیر، مرمت‌هایی در بخش‌هایی از بنا صورت گرفته، اما هنوز آثار فرسایش زمان بر بدنه آن قابل مشاهده است و همین اصالت نیمه فرسوده، بر جذابیت آن افزوده است. این روزها، گردشگران ماجراجو، عکاسان و پژوهشگران میراث فرهنگی، از سراسر کشور برای بازدید از این کاروانسرای شگفت‌انگیز به ساوه سفر می‌کنند.

نکته جالب این است که به گفته مسئولان محلی، طرح‌هایی برای احیای کاروانسرا به‌عنوان اقامتگاه بومگردی در دست بررسی است تا شاید در آینده‌ای نه‌چندان دور، مسافران مدرن، همانند کاروانیان کهن، شب‌هایی را زیر آسمان پرستاره ساوه و در میان سنگ‌های این بنای تاریخی سپری کنند.

اگر به دنبال تجربه‌ای متفاوت و لمس تاریخ با تمام حواس هستید، کاروانسرای سنگی ساوه، انتخابی بی‌نظیر است؛ بنایی که همچنان ایستاده، به رنگ زمان و در قلب کویر.

حتی گفت‌وگوهای فرهنگی بوده است. حیاط مرکزی، با پلان مربع، دارای آب‌انبار سنگی و محل نگهداری احشام بوده و حجره‌هایی که دور تا دور آن چیده شده‌اند، محل اقامت مسافران و بازرگانان بوده‌اند. سقف‌های طاق‌ضربی، نورگیرهای کوچک و استفاده از سنگ‌های تراش‌خورده، جلوه‌ای چشم‌نواز به این کاروانسرا داده‌اند.

در اسناد تاریخی و سفرنامه‌های قدیمی، بارها به امنیت و راحتی این کاروانسرا اشاره شده است. وجود یک برج دیده‌بانی کوچک در ضلع جنوبی و دیوارهای بلند، نشان‌دهنده اهمیت حفاظت از این مسیر بازرگانی بوده است. به گفته اهالی محل، تا اواخر دوره قاجار، این کاروانسرا محل توقف کاروان‌های بزرگ شتر و اسب بوده و حتی در زمان جنگ جهانی دوم، به‌عنوان محل استقرار نیروهای نظامی استفاده می‌شده است.

کاروانسرای سنگی در سال ۱۳۷۶ در فهرست آثار ملی ایران به

در جاده‌های کویری ساوه، در افق بیکران، زمان، سنگ‌ها را تراش داده است؛ کاروانسرای سنگی ساوه. این بنای خشتی و سنگی، محل توقف کاروانیان و یادگاری زنده از شکوه معماری ایرانی در دوره صفویه است؛ جایی که زمان در آن ایستاده و سنگ‌ها خاطره عبور صدها کاروان را بر دوش دارند.

کاروانسرای سنگی در ۱۵ کیلومتری غرب ساوه و در مسیر جاده قدیم ساوه - همدان واقع شده است؛ موقعیتی راهبردی که در گذشته، دروازه اتصال مرکز به غرب ایران بود. این بنا به دستور شاه عباس صفوی و در قالب شبکه بزرگ کاروانسراهای شاهی ساخته شد. مصالح اصلی آن سنگ‌لاشه و ملات گچ است که به‌گونه‌ای استادانه چیده شده‌اند تا در برابر بادهای کویری و گذر زمان دوام آورند.

معماری این کاروانسرا از نوع چهار ایوانی است؛ یعنی چهار ایوان در اضلاع مختلف حیاط مرکزی بنا وجود دارد که در گذشته محل اجتماع مسافران، مبادلات تجاری و

▼ کاروانسرای سنگی

کاروانسرای باستانی ایران

کاروانسرای عبدالغفارخان باغ شیخ با مساحتی در حدود ۴۸۰۰ متر مربع به لحاظ معماری در زمره کاروانسراهای چهارایوانی اقلیم گرم و خشک ایران محسوب می‌شود.

این کاروانسرا یکی از جاذبه‌های تاریخی و دیدنی این شهر است که به دوران زندیه بازمی‌گردد. این کاروانسرا که به کاروانسرای باغ شیخ نیز شناخته می‌شود، در حدود ۶ کیلومتری شهر ساوه و در روستای باغ شیخ واقع شده است.

این کاروانسرا به شکل چهار ایوانی و با استفاده از مصالح آجر و سنگ ساخته شده و یکی از بناهای باارزش معماری در ساوه به شمار می‌آید. در کنار این کاروانسرا، یک آب‌انبار و یک حسینیه نیز وجود دارند که به ارزش تاریخی آن افزوده‌اند. ورودی کاروانسرا به صورت دو طبقه بوده و در ضلع جنوب شرقی بنا قرار دارد. طاق‌نماهای قرینه و ایوان‌مانند در دو طرف ورودی، زیبایی خاصی به این بنا بخشیده‌اند.

حیاط کاروانسرا به شکل مربع است و در هر ضلع آن ایوان‌هایی برای استراحت و تجدید قوا قرار دارند. در سال ۱۳۵۴، این کاروانسرا در فهرست میراث ملی ایران ثبت شد و امروزه به یکی از جاذبه‌های گردشگری مهم ساوه تبدیل شده است.

نشانی: استان مرکزی، ساوه، روستای باغ شیخ، جاده طراز ناهید